

L'equip del Museu Arxiu de Santa Maria, de Mataró, em demana "un petit resum de la història del convent, dels seus religiosos i dels religiosos de Mataró des de la fundació fins a l'any 1835".

Serà molt difícil resumir tans anys d'història en uns folis. I més encara per a mi, que sempre he tingut una certa simpatia i afecte molt gran als mataronins. Els carmelites descalços hem estat, de bon principi, ben acollits per la ciutat de Mataró. De fet hi ha hagut dos convents del nostre Orde (el de frares, del qual ara parlarem, i el de les monges carmelites descalces [1648], avui a l'avinguda Torner), i moltes vocacions carmelitanes, tant de nois com de noies. I no cal ni anomenar els confreres de Ntra. Sra. del Carme que (des de 1688, any de la instauració oficial) han estat a milers, com també els benefactors. Això, i d'altres coses, fan que no acabi mai quan començo aquest tema. Però ho he de fer, ni que sigui en "un petit resum".

COMUNITAT CARMELITANA DE SANT JOSEP

El fundador dels carmelites descalços de Mataró –ara parròquia de Sant Josep– fou el rector de Santa Maria, mossèn Joan Palau. Amb la col·laboració d'un altre sacerdot resident a Barcelona, don Diego Pérez de Valdivia, andalús, aconseguí que vinguessin a la vila els carmelites de santa Teresa de Jesús. Per això, el 5 de febrer de 1588 s'establiren –provisionalment– a la capella de Santa Maria Magdalena, d'acord amb la llicència del senyor bisbe, Joan Dimas Loris, que donà de bon grat (2-II-1588).

L'Orde ja havia comprat, el 28 de desembre de 1587, uns terrenys al carrer d'en Bona, ara de Sant Josep, per a edificar –com de fet es va fer– el convent i l'església dedicada al sant espòs de Maria. Fins un any més tard no van passar al monestir que s'estava construint (autorització del bisbe, 1-II-1589), i fins molt més endavant no pogueren obrir al públic una capella (llicència, 22-VIII-1591) en el mateix monestir. Les obres –el 1590 hi treballava com a mestre de cases Joan Salvador– tant de l'església com del convent, van anar molt a poc a poc. Sembla que fins l'any 1603 no van finir. El contracte per a la façana de l'església es feia, encara, el 30 de maig de 1602, amb Magí Miró, mestre de cases. El 13 de novembre de 1641 es firmà el contracte per a fabricar el retaule de l'altar major a càrrec del fuster Joan Llobet. Però molt aviat –ja a l'any de 1603– tot un seguit de famílies mataronines demanaren dret de "sepultura o vas" a Sant Josep, quelcom que continuaren d'altres moltes fins a la desamortització de 1835.

---

* [Publicat a *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, 14 (Mataró, 1982), pp.18-20.]

MINISTERIS DELS NOSTRES FRARES

Les obres del convent i església, dèiem, van anar molt a poc a poc, però els nostres religiosos es dedicaren, tot seguit, a llurs ministeris d'ensenyament, catequesi i culte. Era la feina que el senyor rector de Santa Maria els demanava i el poble necessitava. No és, doncs, res d'estrany que el Dr. Palau deixi, en el seu testament, diners per a mantenir, en el convent, l'ensenyament setmanal del catecisme. Relacions manuscrites d'aquella època parlen de com "tenían en aquel tiempo los religiosos de este convento cuidado de enseñar a leer y escribir los niños de aquel pueblo". I un dels frares fundadors diu: "Comenzose a enseñar la doctrina cristiana a los muchachos por las calles, y ellos la enseñaban a sus padres en sus casas... En fiestas muy ordinarias, son menester siete u ocho confesores, y en algunas veces no bastan... Y no sólo se ha hecho provecho a los de Matarón sino a los circunvecinos de aquella villa" (Declaració del 13 d'agost de 1603).

Els carmelitans s'identificaren molt aviat amb el poble, i mai no van sentir-se estranys a llur llengua, cultura i tradicions. El convent era casa de tothom. Llibres i documents de la comunitat són plens de testimonis i de vida mataronina. Cert que de vegades hi va haver plets i baralles, fins i tot amb la parròquia, però a la fi el seny i la caritat posaven pau.

El servei i la dedicació al poble, particularment en els ministeris sacerdotals, fou sempre *in crescendo*. Tant que la comunitat de Sant Josep va haver de demanar moltes vegades ajut als responsables de l'Orde a Catalunya, "por el continuo confessorario, auxilio a moribundos, asistencia a las religiosas (*monges de santa Teresa*) y trabajos extraordinarios que no se hallan quizás en ningún otro convento de la Provincia" (cartes de la comunitat al P. Provincial, 24-V-1820 i 9-XI-1830).

CONVENTUALS CÈLEBRES

Mataró va ésser noviciat de l'Orde a Catalunya els primers anys de la seva història. Ací va estar de novici fra Josep de Jesús Maria, després definidor general, procurador a Roma i general de l'Orde (1613-1619). Fou prior d'aquesta comunitat el P. Jeroni de l'Assumpta (1607-1610), i més endavant amb càrrecs de molta responsabilitat, tant a Catalunya, com fora de casa nostra. És el qui primer publicà *Las Cautelas y Avisos* de sant Joan de la Creu (Girona, 1650). També havia estat prior del nostre convent el P. Isidor de l'Assumpta (1658-1661), que esdevingué provincial de Catalunya i visitador general de Mèxic els anys 1673-1679. A Mataró signà els *Annales* (els fets del primer segle de l'Orde a Catalunya) l'historiador provincial P. Joan de Sant Josep, el 8 d'agost de 1707. Ací va fer la seva professió religiosa el germà Josep de la Concepció (30-IX-1652), conegut per tot Catalunya, i també per Aragó i Castella, com el "tracista", famós arquitecte del segle XVII. Cal recordar, també, el germà Jaume de Sant Agustí (Ribot Soria), que va morir en aquest convent el 6 de desembre de 1711, també "tracista" i escultor.

RELIGIOSOS MATARONINS

No és possible, en aquesta meva aportació d'avui, parlar de tots els carmelites descalços nats a Mataró. Però ofereixo una llista –ni que sigui molt incompleta– de noms i dades tretes dels nostre arxiu provincial de Catalunya. Ho faig per ordre alfabètic, i molt a corre-cuita:

Antoni de la Creu (Montfort Sans), professà el 20 d'abril de 1621, als 17 anys. Fou provincial de Catalunya (1647-1650), i va morir a Mataró el 23 de març de 1668.

Antoni de Sant Josep (Cuadrada Ricart), nat el 17 de juliol de 1814, professà el 4 d'octubre de 1830, i morí a Mataró el 23 de juliol de 1895.

Antoni de Santa Gertrudis (Montner Lluell), professà als 18 anys, el 7 d'abril de 1772. Morí a Mataró el juliol de 1825.

Bartomeu del Ssm. Sagrament (Matas Cortina), professà el 15 de setembre de 1620, amb 18 anys, i mort a Saragossa el març del 1656.

Bernat del Ssm. Sagrament (Moles), professà el 1596, als 19 anys. Va morir a Barcelona el 13 de novembre de 1639.

Dídac de Crist (Jaume Amau), professà el 6 de març de 1605, i morí a Barcelona el 22 d'agost de 1642.

Felicià de Santa Margarida (Pons Martí), nat el 15 de març de 1815, professà el 21 d'octubre de 1831. No sabem què va ser d'ell després de l'exclaustració de 1835.

Francesc de Jesús Maria (Arnau Cabanes), professà el 18 de juny de 1718, i morí a Balaguer al juny de 1744.

Francesc del Carmel (Laymuns), professà el 30 de setembre de 1749; mort a Lleida a la Guerra del Francès (1808-14).

Francesc de Santa Eulàlia (Pujol Marfà), nat el 28 d'octubre de 1813, professà el 21 de novembre de 1831. No sabem on era el 1835.

Francesc de Santa Teresa (Palau Sala), professà als 16 anys el 24 d'abril de 1672.

Jaume de Sant Agustí (Codina), professà el 28 de febrer de 1781, als 20 anys.

Jaume de Santa Maria (Viñas), professà el 30 de setembre de 1749. Fou provincial de Catalunya un trienni (1787-1790). Va morir a Tarragona el 2 de juliol de 1803.

Joaquim Ma. de l'Eucaristia (Dardinyà Rossell), nat el 7 de maig de 1897, professà el 27 de gener de 1936 i morí a Santa Coloma de Queralt el 23 de juny de 1971. Hom el recorda amb admiració com a religiós i com a bon mataroní.

Josep de Jesús Maria (Soler Tarau), nat el 1661, professà el 6 de setembre de 1679, morí a Barcelona el 22 de febrer de 1739. Havia estat provincial (1721-24).

Josep de la Creu (Boïgues), professà el 17 de juliol de 1657, als 16 anys, i enterrat a Mataró l'abril del 1722.

Josep de la Presentació (Calbi Costa), professà el 29 de novembre de 1770, als 17 anys. Morí a la Selva del Camp, 1808-09.

Josep de la Resurrecció (Albareda Sala), professà el 20 d'abril de 1745, i morí a Reus el gener de 1776.

Josep de Sant Marc (Puig Bolla), professà el 28 d'abril de 1621. Acabà els seus dies a Barcelona el 16 de juny de 1652.

Josep de Sant Miquel (Estaper), professà el 10 de maig de 1654, als 20 anys. El 7 de gener de 1674 va morir a Reus.

Josep de Sant Pau (Pau Aranau), professà el 26 de gener de 1744, als 22 anys. Morí a Mataró el setembre de 1781.

Josep de Santa Tecla (Roig), professà el 24 de setembre de 1757, als 21 anys. Morí a Mataró el gener de 1803.

Joan Bta. de la Concepció (Bòria Badia), professà el 5 de febrer de 1675, als 16 anys. Morí a Barcelona el 13 de juliol de 1730.

Joan de la Creu (Vallmajor Casals), professà el 15 de setembre de 1620, amb 19 anys. Morí a l'agost de 1655 a Pierola (B).

Joan de la Mare de Déu (Bigas Riera), professà el 7 de juny de 1728, als 25 anys. Morí a Mataró pel maig del 1763.

Joan de l'Expectació (Ballester Forrugels), professà a Barcelona, i morí a Girona el setembre del 1617, als 38 anys.

Joan dels Àngels (Matas), professà als 16 anys, el 28 de setembre de 1614. Enterrat a Perpinyà pel desembre del 1662.

Joan de Sant Pau (Vila Arquer), nat el 14 de setembre de 1790, professà el 16 de febrer de 1808, morí a Mataró el 15 de novembre de 1859.

Marià de la Mare de Déu (Vilta), professà el 22 de febrer de 1724, als 21 anys. Morí al convent de Vilanova i la Geltrú el 10 de març de 1738. Era mestre de cases.

Marià del Carmel (Salvot), professà el 12 de maig del 1749; morí a Reus l'octubre del 1768.

Marià de Sant Josep (Caralt Soler), professà el 12 de maig de 1749, enterrat a Mataró el juny de 1790.

Melcior de la Mare de Déu (Pere Rovira), professà l'11 de novembre de 1678, als 17 anys. Soterrat a Mataró l'abril del 1734.

Melcior de Sant Albert (Caverini), professà el 12 d'agost de 1688, als 16 anys. Morí a Mataró pel juny del 1748.

Pau de Sant Joan de la Creu (Campaner Carbonell) nat el 1774, professà el 29 de gener de 1798.

Pere de la Concepció (Pere Mataró), ingressà a l'Orde el 13 d'abril de 1603, i morí a Tortosa l'1 de juliol de 1621, als 38 anys.

Pere de l'Encarnació (Fàbregas), professà als 21 anys el 27 de març de 1695. Morí a Tortosa el 14 de març de 1705.

Pere de Sant Pau (¿ ?), professà a Barcelona, i morí a València el 1623, als 56 anys.

Pere de Santa Maria (Berenguer), professà el 5 de agost de 1646, quan tenia 22 anys. La seva mort esdevingué a Perpinyà el 27 de desembre de 1649.

Salvador de la Mare de Déu (Pere Portell), professà el 2 de juny de 1686, als 19 anys. Morí, casualment, a Sant Feliu de Guíxols, el 18 de juliol de 1704.

EXCLAUSTRACIÓ DE 1835

El 26 de juliol de 1835 la comunitat carmelitana de Sant Josep va haver de tancar el seu convent i l'església i donar les claus als representants del govern que suprimia, per reial decret, les cases dels religiosos a tot l'Estat Espanyol. D'aleshores, els carmelites descalços ja no són a Mataró. Hi han restat, només, les monges de Santa Teresa, que encara hi són, i Déu faci que per molts anys. Mataró, però, serà sempre present en la història carmelitana de Catalunya, perquè les seves arrels "teresianes" ultrapassen la pròpia terra.

Barcelona, 3 de maig de 1982. IV Centenari de la mort de santa Teresa de Jesús.